

Columbia

Tidning för Columbia-konferensen.

Årg. IV.

ROCK ISLAND, ILL., och Moscow, Idaho, den 2 NOVEMBER 1903.

No. 11

Reformatorn.

Det satt en munk i klostercell
vid lampans sken på bordet.
Matt lampan brann i dyster kväll,
där Luther satt vid ordet.
Så brann ock trones lampa matt,
utslocknande så nära,
i stormig kväll, i dimmig natt
af pärlig otroslära.

Men Gud, då sanningsljuset var
så höljdt i natt och dimma,
lät morgonrodnan åter klar
gå upp i morgontimma.
För Luther vid det lilla bord,
där lampan brann i kvällen,
kom ljuset upp ur Herrens ord. —
Han stängde klostercellen.

Han gick i lifvet ut. — Han slet
de band, som bundit lifvet.
Rättfärdighet af tron var det,
han fann i ordet skrifvet.
Den pärlan tog han fram igen,
som nyss låg skynd i natten.
Han fröjdades, han sände den
ut öfver land och vatten.

Och så fick mänskan af Guds nåd,
som ridda vill och skona,
å nyo se Guds kärleksråd:
Rättfärdighet af trona.
En evangelisk-luthersk tro
nu strålat öfver jorden
tre hundra år och mer i ro;
och hämmat själamorden.

Igenom den mång' vandringsman
fann vägen hem i natten,
och vid dess sken mång kvinna fann
den sökta himlaskatten.
Och barn, som himlens stjärnor mång,
sett Jesus i det ljuset,
ha gått i enfald fram sin gång
helt tryggt till fadershuset.

Skin, morgonstjärna—dimmor, flyn!
tills under änglasången
vår Herre genombryter skyn,
själf ljuset, soluppgången.
Då går i solens ljus du in,
som här i tro sett solen.
Gäck in i Herrens fröjd och brinn
och stråla inför stolen!

GRUNDTVIG.

Den lutherska reformationen såsom ett Herrens budskap till jordens folk.

Jag såg en annan ängel flyga midt
på himmelen, som hade ett evigt
evangelium, hvilket han skulle för-
kunna för dem, som bo på jorden,

och för alla folkslag och stammar
och tungomål och folk, och som
sade med hög röst: Frukten Gud
och gifven honom ära, ty stunden
för hans dom har kommit, och till-
bedjen den, som har skapat himme-
len och jorden och hafvet och vatt-
nens källor. Uppb. 14: 6—7.

Från många synpunkter sedt är
den lutherska reformationen en
bland de största rörelser, som före-
kommit i människovärlden. Lika-
som alla stora händelser inom Guds
rike är den född och utsänd af Gud
och har sina bestämda ändamål och
sina varaktiga följder. Den repre-
senterar ingen nation på jorden, in-
tet kyrkosamfund, ingen skola eller
lärdom, utan den treenige Guden, vår
Herre Kristi ära och auktoritet på
jorden och hans stora rikssak bland
jordens folk.

Paulus, Kristi apostel, kunde sä-
ga: I Kristi ställe äro vi sändebud,
likasom förmanade Gud genom oss.
Han angifver därmed den höga auk-
toritet, hvarmed han predikade evan-
gelium för judar och hedningar.
Samma anda och auktoritet talar ge-
nom Martin Luther och hans medre-
formatorer och efterföljare. Vid
riksdagen i Worms 1521 och i Augs-
burg 1530, likaväl som vid de stora
kyrkomötena i Sverige 1527 och
1593 talar ingen blott människa el-
ler någon mänsklig auktoritet, utan
Gud.

Men reformationen var på samma
gång en kyrklig rörelse. Den sked-
de inom kyrkan och uttryckte den
samma kristendomens anda, bekän-
nelse och mission. Kyrkan är Guds
vittne och representant inför jor-
dens folk. Åt henne har Kristus an-
förtrott himmelrikets nycklar. En-
dast hon äger nådemedlen och är
tillsatt att vårda och bruka dem till
mänsklighetens evangelisering.

Påfvedömet hade uppkommit in-
om kristenheten såsom en antikrist
och såsom en Isebel inom Guds Isra-
el. Det har icke samma ursprung
som Kristi kyrka. Det har en an-
nan anda, en annan lära och en an-

nan mission än Kristi församling.
Under en tid af nära ett tusen år
hade det utvecklats sig inom kristen-
heten och hade förfalskat Guds ord,
försummat hednavärldens evangeli-
sering, förföljt och dödat Guds trog-
na och fyllt hela kristenheten med
sina villfarelser och missbruk. Kris-
ti kyrka, som förut måst kämpa för
sin tillvaro på jorden gent emot ju-
dendom och hedendom, måste nu af
sauma skäl bekämpa den romerska
katolicismen. Hon hade måst kämpa
och lida gent emot dessa makter
eller ock förneka sin Herre och Mäs-
tare, förlora sina frälsningsskatter
och upphöra att finnas till på jorden.

Kristus hade sagt: På denna
klippa skall jag bygga min försam-
ling, och dödsrikets portar skola icke
varde henne öfvermäktiga. Matt.
16: 18. Han hade därmed försäk-
rat, att församlingen skulle segra i
alla sina strider för hans sak, men
den skulle icke segra utan strider.
Det var en brist i troheten inom
kristenheten, att man icke förr be-
kämpat påfvedömet, utan tillåtit
dess ofog att utvecklas under år-
hundraden. Men detta katolska af-
fall inom kyrkan var farligare och
svårare att bekämpa än judendo-
men och hedendomen, emedan det
var ett affall inom hennes eget läger,
det uppkom så småningom, och det
behöfde en viss tid för att mogna
för sin dom. Kampen emot det ro-
merska påfvedömet var därför kris-
tenhetens långvarigaste och svåraste
kamp för Herrens sak.

Man kan säga, att reformationen
började århundraden före Martin
Luther. Valdenser, hussiter och
wicklifiter hade tillika med många
andra trogna bekämpat det romerska
affallet före Luthers tid. Men
det afgörande slaget börjades och
leddes af Martin Luther och hans
likar under 16:de århundradet. Den
katolska världen erkände reforma-
tionens seger år 1648. Till stor del
oberoende af reformationen i Tysk-
land arbetades på kyrkans reforme-
rande i England, Schweiz och an-

norstådes under samma tid som i Tyskland, Sverige och Danmark. Reformationen var en Herrens ängel, som flög öfver himmelens midt och således syntes och hördes af alla folk inom kristenheten. Men det var den lutherska kyrkan, som skref bekännelseskriterierna och som inför kejsare och furstar aflade hela kristenhetens bekännelse på ett äkta kristligt sätt och som sedan i Westfaliska freden stadfästade Augsbургiska bekännelsen i hela kristenhetens namn. Ingen annan kyrka på jorden har haft motstycken till lutherska kyrkans dagar vid Augsburg 1530, vid Uppsala 1593 och vid Westfalen 1648. Därför är också vår kyrka Guds tjänarinna framför de öfriga. Hon är protestantismens moderförsamling och centerns kyrka inom kristenheten.

Hvad är innehållet af den lutherska kyrkans budskap, lära och mission? Just det, som ängeln med det eviga evangelium utropar: "Frukten Gud och gifven honom ära, ty stunden för hans dom har kommit, och tillbedjen den, som har skapat himmelen och jorden och hafvet och vattnens källor." Vi strida för en öppen bibel, tillgänglig för alla människor. Vi bekämpa villfarelser och missbruk, emedan dessa strida emot Guds ära och äro orsak till själar förtappelse. Vi arbeta på folkens förbrödring, den sanna människorätten, på den enda rätta och hållbara grunden, erkännandet af Kristus såsom vår Medlare och högste styresman. Utan Guds ord, utan ren lära och utan ett rätt erkännande af Kristus, vet icke den lutherska kyrkan af några bröder, utom i den bemärkelsen: "Allesanman äro de syndare."

Den lutherska reformationen är ingen blott historisk händelse eller någon tillfällig rörelse inom kristenheten. Den har satt i gång en kyrklig verksamhet, som icke blott skall värda och bruka de salighets-skatter, som reformatorerna lämnade i sina efterföljares händer, utan som skall fortsätta deras strider i samma anda som de och ockra med deras pund, att de förkofras. Utan denna verksamhet hade kristenheten i dag sett mycket annorlunda ut, och folken hade varit i saknad af det, som gjort de nyare tiderna till hvad de äro i frihet, bildning och framåtskridande. Men den måste vara verksam med samma vilja, samma me-

del och samma anda, så länge som den vill behålla sin plats inom kristenheten och så länge som den vill hafva äran att vara Herrens sändebud till jordens folk.

Vår kyrka måste vara på sin vakt emot den romersk-katolska faran att förlora Anden och blifva ett yttre formväsen. Inom vårt eget läger måste vi vinnlägga oss om att vara det samma, som vi genom vår mission söka att utföra bland jordens folk. Ett inre affall gör oss odugliga för vår kallelse. Därför måste predikan om bättring och tro vara klarast och allvarligast inom vår kyrka, och vi måste söka detta ständigt hos vårt folk i trots af alla yttre former af kyrklighet. Därigenom är hon ett exempel för hela kristenheten. Sekterna äro nyckfulla och slafviska under former och sakna andlighet. Men den lutherska kyrkan måste åsyfta att skydda sig och folken från denna sekterism och att återvinna sekternas folk till sann andlighet.

Vi gå tillmötes den reformerta världens andliga affall och den katolska världens sista storhetstid. Skall vår kyrka uti den kommande tidens svåra strider förblifva trogen, så måste dess anda vara den samma som på reformatorernas tid. Hon är emellertid kallad att afsluta och fullända den hedning-kristna kyrkans tid och mission för att öfverlämna åt det omvända Israel sin plats inom kristenheten, sedan hon själf ingått uti sin Herres sabbatsro.

B. S. NYSTRÖM

Gustaf II Adolf.

"Gustaf den andre Adolf var fullt utbildad till kropp och själ. Han hade en hög och manlig gestalt, var starkt byggd och fyllig och blef med tiden tämligen fet. Han hade ett äkta nordiskt utseende: frisk, rödlett hy, klarblå ögon samt här, mustascher och pipskägg af ljusgul färg. Anletsdragen voro regelbundna, blicken uttrycksfull. Hans sätt att vara var ädelt, värdigt och intagande; dock hände det äfven hos honom stundom, att det hela Vasa-blodet kom att sjuda öfver. Under sin första regeringstid var han ej alldeles fri från ungdomligt lättsinne, men öfvervann snart detta fet och blef i sin mannaålder en af de ädlaste och upphöjdaste karaktärer, som historien vet att omtala. Om hans varna gudsfruktan har Axel Oxen-

stjerna gifvit det vittnesbörd, 'att han var en herre, gudfruktig i alla sina gärningar allt intill döden.' Hans regentegenskaper voro af det mångsidigaste slag: han var lika förtrogen med alla grenar af styrelsen och kände de minsta enskildheter i förvaltningen lika väl som de stora europeiska frågorna. Med ett öfverlägset förstånd och en kraftig vilja förenade han ett klart omdöme, som sällan misstog sig om den rätta vägen — med ett ord: han var ett statsmannasnille af första ordningen. Och dock anses han af somliga vara ännu större såsom härförare än såsom statsman; kriget var hans älsklingssyrke, och krigskonsten blef genom honom omskapad. Slutligen stod han på höjden af sin tids bildning, och hans förmåga att i tal och skrift uttrycka sina tankar har ej af någon blifvit öfverträffad."

Sådan är häfdatecknarens välbekanta bild af Sveriges största historiska personlighet. Nu i dagarna inträffar årsdagen af hjältekonungens död på Lutzens blodiga slagfält den 6 november 1632. Det är ett årtal, som ingen svensk eller protestant lätt glömmes. Det är därför naturligt, att vi i synnerhet vid denna tid på året, då reformationens stora minnen firas, låta oss hämföras af bilden och minnet af protestantismens störste soldat och frihetskämpe.

Erinrom oss åter historieskrifvarens ord rörande den fallne segerkonungen vid Lutzen: "Aldrig har ett dödsfall gjort djupare intryck öfver hela världen. Katolikerna jublade däröfver, men gifvo på samma gång uttryck åt sin beundran. Protestantismen sörjde i honom sin befriare, sin Gideon, som Gud utkorat till deras räddning. Själff hade han, midt under ärans drömmar och statskonstens beräkningar, aldrig glömt, att han var blott ett redskap i Guds hand. Därför lät Gud honom utföra stora ting: han lyfte sitt fosterland till maktens och bildningens höjder och blef dess största minne. Han satte en gräns för samvetsivänget, och därför räknar mänskligheten honom bland *sina* hjälftar."

Att i detalj skildra Gustaf den andre Adolfs lefnad kan ju här icke komma i fråga. För den, som i svensk skola fått sitt fosterländska sinne fostradt, är det icke heller af nöden. Men vi torde också påminna

oss hans födelseår, icke så allmänt känt. Han föddes den 9 december 1594. Han visade tidigt de mest lysande naturgåfvor samt började redan vid 16 års ålder taga verksam del i styrelsen.

Stora män äro historiens handtag, kunna vi säga. Genom studiet af dessa få vi likasom fäste på de stora idéer, hvilka frambyta genom mänsklighetens vagor. Det synes vara Guds metod att genom dessa präktigt utrustade redskap med ett stormsteg framflytta den högre världsutvecklingen. I sådant ljus kunna vi i all synnerhet betrakta Martin Luther och Gustaf den andre Adolf. Mänskligt taladt kunde icke reformationens verk ha utförts utan dessa båda mäns mäktiga personliga insatser. Luther själf förde Andens svärd så som ingen annan. Och i Gustaf den andre Adolfs finna vi representanten för det borgerliga svärdet, som han fann sig nödd och tvungen att föra gent emot mörkrets och samvetstvängets försvarare. Och händelserna vid Leipzig och Lutzen höra till trons försvar så väl som Augsburgiska bekännelsen och Melanctons Apologi.

Hvilka äro de skatter, vi såsom reformationens kyrkans barn äga och åtnjuta? Ja, därom har mycket talats vid våra nyligen hållna reformationens fester. Vi äga den öppnade bibeln. Vi hafva den rätta läran om människans frälsning och rättfärdiggörelse. Vi hafva den evangeliska friheten allt mer och mer invuxen i vår kristna civilisation. Protestantismens rättfärdiga sak har betryggats, och dess välsignelser ha icke uteblifvit.

Gustaf den andre Adolfs minne skall aldrig blekna, fastän väl en och annan historieskribent sökt efter fläckar på hans hjältesol. Huru minnas vi icke den hänförelse, vi erforo såsom barn, då vi läste den bönen, som befriaren bad i härens åsyn vid början af drabbningen vid Leipzig den 7 sept. 1631: "Gud, du som bär seger och nederlag i din hand, vänd ditt huldrika ansikte till oss! Från fjärran länder och lugna boningar äro vi komma för att strida för friheten, för sanningen, för ditt evangelium. Gif oss seger för ditt heliga namns skull. Amen." Och vid Lutzen börjades slaget af en knäböjande konung och krigshär under psalmsång och bön. Natten förut säges han ha författat psalmen 378 i vår svenska psalmbok.

Förfäras ej, du lilla hop, fast fiendernas larm och rop från alla sidor skalla. De fröjdas åt din undergång, men deras fröjd ej blifver lång, ty lat ej modet falla.

Din sak är Guds: gäck i ditt kall och i hans hand dig anbefall, så räds du ingen fara. Hans Gideon skall än bli spord, som Herrens folk och Herrens ord skall manligen försvara.

I Jesu namn vårt hopp är visst, att de gudlösas våld och list ej oss, men sig förstörer. Till hån och spott de skola bli, med oss är Gud, med honom vi, och segern oss tillhör!

OSCAR OSTRÖM.

Kyrkliga nyheter.

Redorising. Under september månad ha följande bidrag inkommit:

För konferensens mission:	
Immanuels-förs., Portland ..	\$ 2.50
Första förs., Tacoma	17.70
Första förs., Astoria	5.95
Mrs Maria Ogren, Astoria...	3.00
Mrs Maria Asp, Astoria.....	1.00
Mrs Lovisa Nylund.....	.50
	<hr/>
	\$30.65

För hednamissionen:

Mrs Maria Ogren, Astoria... \$	3.00
Miss Emma Olson, Portland.	1.00
Miss Albertina Bengtson, Portland	1.00
	<hr/>
	\$5.00

För diakonissanstalten i Omaha:

Immanuels-förs., Portland ..	\$ 8.15
Gethsemane-förs., Seattle ...	14.05
Salem-förs., Spokane	9.16
Första förs., Tacoma	7.00
Sunne förs., And. o. McNeils öar	3.90
Zions-förs., Moscow	5.00
Westdala förs., Troy	3.50
Bethesda-förs., LaCounner ...	15.90
	<hr/>
	\$66.66

För barnhemmet i Omaha:

Mrs Maria Ogren i Astoria...	\$3.00
------------------------------	--------

För synodens kassa:

Immanuels-förs., Portland ..	\$ 5.00
Sunne förs., And. o. McNeils öar40
Första förs., Tacoma	1.10
	<hr/>
	\$ 6.50

För församlingen i South Bend:	
Första förs., Tacoma	\$ 5.47

Summa \$117.28

Med tacksamhet erkännas ofvannämnda bidrag.

Portland, Oregon, den 1 okt. 1903.

JOH. W. SKANS, konf:s kassör.

* * *

Portland, Oregon. Söndags afton den 13 september hölls ett gemensamt ungdomsmöte i vår kyrka af den norska, danska och engelska lutherska samt vår församlings ungdomsföreningar, då pastor Luther M. Kuhus från Omaha, Nebr., höll ett utmärkt tal till den församlade ungdomsskaran. Hans ämne var: "Augsburgiska Bekännelsen", med anledning af hvilken han framhöll några bemärkta män ur Guds rikets historia samt vikten af att fasthålla bekännelsen och de ungas verksamhet i och utom församlingen. Mycket folk hade infunnit sig vid detta möte, så att kyrkan ej kunde rymma dem alla.

Fredags morgon den 2 oktober inträffade en sorglig händelse i vår församling, i det att Victor Nordin, en älskvärd och begåfvad gosse, genom en olyckshändelse föll i Willamette-floden och drunknade. Han hade anställning som kontorsgosse hos Eastern sågverks kompani och var där mycket omtyckt af alla. Bland andra göromål skulle han bära dricksvatten till en del arbetare vid sågverket. På fredagsmorgonen skulle han som vanligt bära ned en krukva vatten till ett litet hus utmed flodstranden för några arbetare, som flottade timmer till sågverket, och måste då för att komma ut till det lilla huset på stockorna gå på en plank och har säkerligen därifrån fallit i floden. Huru det hände, är en hemlighet, ty ingen såg när det skedde, men att han var i floden, föräddade hans krukva, som flöt på vattnet, hvilket och bekräftades, när man fann hans liflösa kropp ett litet stycke från omnämnda plank i 25 fot djupt vatten.

Han begrofs på måndagseftermiddag den 5 kl. 2 från kyrkan, där han tillsammans med föräldrar och syskon samt söndagsskolkamrater samlats så mången gång och äfven hjälpt till att utdela sångböckerna och ställa i ordning hvad som behöfts samt ofta ringa till gudstjänsterna.

Kyrkan var nu för hans skull skönt prydd med blommor och grönt och en stor folkskara samlad i den samma. Sedan sv. ps. 452 afsjungits, förekom bibelläsning och bön, hvarefter söndagsskolan sjöng hemlandssången 487. Texten för lekpredikan utgjordes af orden: "Du lyktar dagen för mig, förrän aftonen kommer", Es. 38: 12. Efter pre-

dikan sjöng församlingsskören hemlandssången 482.

Vid hans kista nedlades många vackra blomsterstycken i form af kuddar, hjärta, harpa, ett brutet hjul, kors, port, stjärna, kransar och buketter af hans närmaste vänner samt af konfirmationsklassen, sångföreningen och söndagsskolan. Såsom likbärare tjänstgjorde 6 gossar från söndagsskolan, och 6 hvitklädda flickor buro blommorna framför kistan. Vid grafven sjöngs sången: "Närmare, Gud, till dig."

När allt var afslutadt på grafgården och den unge och käre vännen lagd till hvila i sin lilla kammare, framlyste solen så skönt och klart för några ögonblick på den vackra grafkullen, efter en mycket stormig, regnig och dyster dag.

Johan Victor Nordin var vid sin hastiga bortgång 16 år, 6 månader och 11 dagar. Han är djupt sörjd och saknad af föräldrar och 3 syskon samt af många vänner. Han saknas i konfirmationsklassen, af hvilken han var medlem. Han var en mycket uppmärksam och läraktig lärjunge. Han saknas mycket i församlingen, ty han uppträdde ofta tillsammans med sina syskon vid våra fester med sång och deklamationer. Han saknas i söndagsskolan och i synnerhet i det kära föräldrahemmet. Han brukade hvarje morgon läsa ett litet stycke ur den heliga skrift samt läsa sin morgonbön, innan han gick till sitt arbete. Aek, om hvarje arbetare ville läsa ett litet stycke ur bibeln och befalla sig i Guds händer, innan han ginge till sitt arbete! Huru skönt skulle det icke vara! Den sista morgonen han var hemma läste han om det stora fiskafånget, Luk. 5, innan han skyndade till sitt arbete.

Jag skall aldrig glömma vårt sista samtal i andliga ämnen. Han var då mycket rörd. Jag har det hoppet, att vår unge vän, hvilken jag mycket saknar, har gått hem till Gud. Herren tröste och hugsvale de sörjande föräldrarna och syskonen.
J. W. S.

* * *

Astoria, Oregon. Vår syförening höll i slutet af augusti en auktion, som inbringade 100 dollars, ett ganska uppmuntrande resultat för våra verksamma fruntimmer.

I vår kyrka döptes den sista söndagen i augusti en son till mr och mrs John Olin med namnet Ansi Valdemar.

I Blind Slough döptes hos familjen Albert Borglund den 2 oktober trenne barn, hvilka i dopet erhöles namnen Ruby Emily Margareta, Bertel Edward Andrew samt Ellen Aina Catharina.

* * *

Seattle, Wash. Vår stad växer fortfarande. Nästan hvarje söndag ser man främmande ansikten i vår kyrka. Församlingen borde därför växa fort. Tillväxten går ej med stormsteg, men vi äro ändå glada öfver hvarje ny medlem vi få. Skulle hafva nämnt, att vi fingo 7 nya medlemmar den 6 september. Den 4 oktober fingo vi en. Gud välsigne dem alla. Det är så glädjande då de, som begära inträde, kunna bekänna, att de äro omvända till och nu tro på Herren.

Den 29 sept. påbörjades årets konfirmationsskola. 12 inskrefvos, och af dem tillhöra 6 församlingen. En af dem bor i Colby, tre i Kent, de öfriga här i staden. Huru glädjande skulle det icke vara, om Herren finge föra alla dessa till visshet om personlig delaktighet af frälsningen i Kristus. Låt oss alla bedja för årets konfirmander inom vårt kära samfund.

Det ser illa ut omkring vår kyrka nu. Arbetet med nedläggandet af cementtrottoarer pågår som bäst. När COLUMBIAS läsare ögna öfver dessa rader, så kunna de vara vissa om, att vi ha det riktigt vackert omkring kyrkoegendomen, tack vare, först Gud och så vår snälla syförening.

* * *

Troy, Idaho. Konfirmationsskolan påbörjades i denna församling den 26 september. Klassen räknar för närvarande tretton medlemmar. Vid undervisningen användes endast svenska språket. Klassens alla medlemmar tillhöra församlingen.

På grund af regnväder var kvinnoföreningens möte hos mrs Nils Person den 10 oktober icke så väl besökt som önskligt varit. Kollekten blef \$4.30. Nästa möte hålles hos mrs John Berglöf den 7 nov.

Ungdomsföreningen Concordia har beslutat att föra en fest på kvällen den 4 nov. (onsdag). Ett par pastorer hafva inbjudits att vid tillfället hålla tal. Ett af ändamålen med festen är att samla något medel till anskaffande af några böcker, början till ett bibliotek.

* * *

Moscow, Idaho. I församlingen härstädes påbörjades den 26 sept. konfirmationsläsning med en klass af 10 barn, af hvilka ett undervisas på engelska språket.

Kvinnoföreningen hade sitt månadsmöte hos mrs A. J. Lindquist den 7 sept., med ungefär det vanliga antalet medlemmar närvarande. Föreningen beslöt att hålla svauktion på kvällen af tacksägelsedagen. Detta blir den första svauktion i föreningens historia. Blifve den lyckad. Kollekten vid mötet ökade kassan med \$5.55.

Ungdomsföreningen höll möte i samma hem på kvällen samma dag som ofvan. Ungdomen var ganska allmänt tillstädes. Kassan förstärktes med en kollekt på \$1.25.

Församlingarna i detta pastorat hoppas få en liten efterskörd af mötet i Spokane genom besök af några pastorer. Några bestämda pålysningar kunna dock icke här meddelas.

* * *

Teser till ledning för diskussionen vid det allmänna missionsmötet i Spokane den 28 okt.—2 nov. Text: 1 Kor. 15: 58. Ämne: Vikten af och bästa sättet för församlingsmedlemmarnas deltagande i Guds rikets verksamhet.

Inledning: 1. Med Guds rike förstå vi här nådens rike på jorden; 2. dess ursprung är Gud; 3. dess grund är Jesus Kristus och hans återlösningsverk.

I. *Guds rikets verksamhet.* 1. Den består i ordets förkunna och sakramentens förvalta bland alla folk och innefattar därför kyrkans, skolans och välgörande inrättningars uppbyggande och uppehållande, missionens bedrivande, predikoämbetets fortvaro och församlingens uppbyggelse; 2. den har till syftemål människors frälsning och Guds namns förhårligande.

II. *Vikten af Guds rikets verksamhet.* Den är viktig, ty 1. Gud har befallt den (Matt. 28: 19); 2. den är en verksamhet för Guds rike; 3. den har ett högt syftemål: människors frälsning och Guds ära; 4. Guds egen Son och hans profeter, evangelister och apostlar hafva arbetat däri. 5. Men hvarje medlem i gudsriket, församlingen, bör ock deltaga i denna verksamhet.

III. *Bästa sättet för församlingsmedlemmarnas deltagande i denna verksamhet.* Bästa sättet är det,

skolor, 11 flickskolor, 19 sjukhus, 43 barnhem, 18 hem för åldriga, 11 sjömansmissioner, 8 diakonissanstalter o. s. v. Allt detta är ju idel glädjande siffror, som icke kunna annat än fylla hjärtat med tacksamhet till Gud, som så välsignat vår kyrkas verksamhet här i landet, och detta under en jämförelsevis mycket kort tidsperiod.

* * *

GENERAL Councils officiella organ *The Lutheran* utkom den 1 oktober i en synnerligen värdefull praktupplaga. Sidoantalet var dubbelt det vanliga. Hela första sidan upptogs af ett präktigt porträtt af Martin Luther. Det var ett skolnummer. I ord och bild framställdes den lutherska skolverksamheten här i landet, och det var ytterst intressant att se bilder af de olika skolbyggnaderna och framstående skolmän samt läsa de många skoluppsatserna. Hvilken mäktig häftstäng till den lutherska bekännelsens bevarande och utbredande utgöra icke alla dessa läroanstalter. Må vi icke glömma att både med våra böner och våra gåfvor understödja skolverksamheten. Den är en af grundpelarna i vår verksamhet.

* * *

Den entusiastiske lutheranen prof. J. N. Lenker har nu företagit sig det jättearbetet att utgifva Luthers skrifter på engelska. Den första volymen har redan utkommit och innehåller utläggning öfver de första af Davids psalmer. Må utgifvaren röna nödig uppsmuntran i detta betydelsefulla företag. Ty så märkvärdigt det än låter, har hittills mycket litet af Luthers skrifter funnits till i engelsk dräkt. Hela verket kommer att innehålla 13 band. Priset för enskildt band är \$2.25; men den som prenumererar nu, erhåller alla 13 banden för \$19.50 och betalar då \$1.50 per band, efter som de utkomna. Man kan prenumerera på arbetet genom vår synods bokhandel i Rock Island. Den, som vill hafva Luther på engelska, begagne sig af tillfället, och främje på samma gång en god sak.

* * *

För ett par månader sedan sades åtskilligt i dessa spalter till förmån för vårt samfunds tidningar. Nu vilja vi blott fästa våra läsares uppmärksamhet därpå, att alla, som prenumerera nu, erhålla sagda tidningar fritt till näret. Ett års afgift betalar för dem till nästa års slut. I unge vänner, insänden en dollar

till vårt Book Concern, och begären att få *Ungdomsvännen* till nyår 1905! Den är en förträfflig ungdomstidning, och i skolen få se, att dollarn var väl använd. Läs en helst engelska, så eftersänden *Augustana Journal* för 75 cents till 1905. Och *Augustana* sedan: ja, det är vårt samfunds främsta tidning och borde finnas i alla lutherska hem, där man ännu begagnar svenska språket.

* * *

"Jag ser med ledsnad, att det är fråga om att vår kära Columbia kan komma att nedläggas med årets slut, ehuru det är den enda och väl behöfliga tidning, som utgifvits inom konferensen. Men Gud lefver, så jag hoppas, att det blir så många prenumeranter, så att hon kan fortfarande utgifvas." Så skriver en af tidningens vänner i Bothell, Wash., och andra hafva skrivit ungefär liknande bref.

* * *

Från den 17 september till den 15 oktober betalade 7 resterande prenumeranter sin skuld till Columbia. Tack! Huru många få vi tacka i nästa nummer?

Från Tacoma, Wash.

De sköna, hvila- och nöjejudande sommarlagarna hafva hänsvunnit och hösten med jordbäfningar, stormar och regn gjort sitt inträde. Den af åkermanen efterlängta skördetiden har anländt och frukten inbärgas ifrigt med gläd och tacksamt hjärta.

Såsom det legat en förhoppning om skörd till grund för åkermanens möda och arbete med sin åker, så har en förhoppning om skörd eggat den andlige åkermanen till arbete och bön. När nu jordbrukaren i dessa dagar inbärgar sin skörd, väckes hos den andlige arbetaren, på Herrns åkerfält, en djup och kraftig åstundan att få skörda. Ja, det är ock ämnet, kring hvilket församlingens sträfvan och bön slutit och sluter sig. Låtom oss icke förtrötta, vi skola ock i sinom tid uppskåra. Låtom oss gå raskt åstad att verka Herrns verk medan dagen varar.

Några blommor hafva vissnat och fallit af under de senare två månaderna. Dessa blommor stodo i den älskliga trädgården, församlingen. Tvenne af blomstren hade slagit ut i full blomning, men den tredje var endast en liten knopp. Ida Notelia

Nelson hette den ena blomman. En längre tid förmärktes, att någon osynlig mikrob tärde på hennes lifskraft. Trötthet och matthet tilltogo beständigt, men hoppet om vederfäende var stark till emot slutet. Men just då, när det svek, glänste lifvets ljus, Jesus Kristus, fram i hennes själ, och genom förvissningen om rening från hennes synd tillkom ett osvikligt hopp, som icke lät henne komma på skam. Hon var nöjd med att dö och skiljas hädan, ty, sade hon: Jag vet att jag får komma till himmelen för Jesu skull. Hennes sista ord till mig var ett upprepat tack för mina besök hos henne.

Nästföljande söndag efter hennes död ägde begrafningen rum från kyrkan, på e. m. Anförvanterna, de flesta af dem församlingsmedlemmar, hade prydt kyrkan så vackert, och mången blomstergård uppställdes kring den öppna kistan, där den 22-åriga jungfrun låg blek och död. Den aldrig fadern med sina barn och en syster begräta närmast hennes tidiga bortgång, men hugsvalades af Herrns ord och vissheten att hon var, såsom fadern sade mig: "Beredd att dö."

Den andra blomman sägo vi icke mycket af, endast en liten tid, då hon stod i sin fågring vid sin konfirmation. Palma Susanna Olson var hennes namn. Kinden bar rosor, men icke hälsans. En svår förkylning var gnistan, som upplifvade en hel värld af baciller, hvilka intet botemedel kunde fördrifva. Hon drack dock ur lifvets källa evigt lif och afsonnade, såsom fadern skref: I tron på sin Frälsare.

Den lilla knoppen var sonen Albin Konstantin Carlson, Oscar och Augusta Carlsons yngsta barn. Tidigt började kampen för lifvet. Föräldrarna sökte hjälp och försäkran om evig hälsa för sitt lilla barn hos den treenige Guden, i det de i det heliga dopet öfverlämnade det samma af honom. Född på nytt växer han nu i Herrns gårdar. Hans lilla stofthydda inbäddades bland blommor uti det jordiska hemmet, där vi ägnade oss åt Guds ords betraktande och gömmande i hjärtat, hvaraf hugsvalan kom de sörjande till del. Herren säger: Saliga äro de bedröfvade, ty de skola blifva hugsvalade.

Under förliden månad delade den norska lutherska församlingen på I

och 11 gatan vår kyrka med oss, medan deras egen kyrka förstörades och förbättrades. Vi turade om, så att hvarannan gång predikades på "norsk" och hvarannan på svenska. Genom denna omständighet bereddes mig tillfälle att besöka Sunne-församlingen på söndagarna under den tiden, hvaröfver Sunne-församlingen gladdes. Det skulle vara välgörande för vårt folk på öarna, om de kunde få den tillhöriga pastoralvården, men det går icke, så länge de icke hafva en pastor, som är i tillfälle att gifva dem mera af sin tid. Beklagligt är ock, att det skall råda en sådan religionsförbistring bland folket, att de icke kunna förena sig till ett. Där ser man nu frukten af de olika separatisternas verksamhet och läror. För sektmakarna är det ju ett glädjeämne, när sådan förbistring kan åstadkommas. Vi hafva dock en kärntrupp af dem, som stått fasta på bekännelsens grund. Och de hafva motsätt i förförelsens prøfvotider, och dock måste i dessa dagar, såsom fordom, tilläggas ett *men*, det förspörjes att den falske profeten Dowies läror väl mottagits af en eller annan. Så går det, när man icke aktar Herrens ord: Sen till, att ingen förförer eder från enfalden i Kristo.

* * *

Hvad nöje och hvad vinning kan det vara för någon att sarga och stycka Kristi kyrka och stifta parti? Nej, nya läror behöfvas icke utan nya hjärtan, som i tro och lydnad hålla sig till Herrens bud och ord. Hvad hafva alla dessa sektmakare vunnit, som är sant och bestående, det de icke hade i kyrkans sköte, i Herrens ord och sakrament? Intet, utan kif och falskt nit. Det besannas ock i dessa dagar genom de forne sekternas återgående till det hos oss väl bepröfvade i lära och bruk, som de fordom hänade. Ja, Herren vet råd, fast det synes ibland, som om ingen skulle kunna föra människorna från villfarelsen; då låter Herren erfarenheten blifva en god skolmästare. De inse ock, att söndringsarbetet är ett ondt och börja nu att tala om och arbeta för utvärtes enhet, sedan de intet afscende fästa vid det, som i deras upprinnelse var så absolut nödvändigt att tro och iakttaga. Tänk, hvad det kostat och än kostar människorna oerhörda penningesummor att uppehålla människofunder, hvilka både hemma och

i hednavärlden endast äro ett hinder för Guds rike och en olycka, ett syndastraff för människorna. Egenskärleken är det sista stora hindret för enandet af de söndrade. Alldes såsom då det gäller att sammansluta tvenne städer under ett namn till en stad. Så hafva då dessa partier funnit genom erfarenhet, att det finnes icke mer än en ny och lefvande väg till himmelen, och den är den samma, som förkunnats i vår lutherska kyrka, och att den frälsningssökande själen kan på denna tro och be-kännele både lefva och dö salig.

Den gamle hedersmannen dr A. W. Williamson från vår skola i Rock Island gjorde ett kärt besök hos oss. Han gästade hos gamla Rock Islandbor, medan han var i Tacoma. Han kände sig hemma och tyckte mycket om vår stad, folk och kyrka. Vi fingo nöjet höra honom vid tvenne tillfällen. På fredagskvällen talade han till Tabitaföreningen, som mötte i nr och mrs A. B. Swensons bostad. Söndagsförmiddagen talade han till söndagsskolan och predikade i högmässan. Dr Brown beledsagade honom på e. m. till Seattle, där han predikade i pastor Larsons församling. Ett kärt och minnesvärdt besök.

Pastor Martin Luther Kuhns, general-sekretärer för Luther-förbundet, gästade ock vår stad och församling för icke så länge sedan. Han reste i Luther-förbundets ärende, och höll ett intressant och upplysande tal i frågan i vår kyrka. Kvällen var dock icke den bästa, så att endast ett fåtal af de många lutheranerna i vår stad hade infunnit sig. Gemensamhetsandan ibland oss, som hafva samma bekännele, är ganska skröplig. Det höfves oss att vakna upp till mera endräkt i utvärtes matto, annars lära vi icke rätt känna oss själfva och misskännas af andra. En hänförende syn blefve den, då lutherska kristna mangrant samlades till stormöten. Lätom oss ditåt samverka.

Vill man hafva, behöfver man en konferensskola i Columbia-konferensen? Jo visst. Det hafva vi länge behöft, och behöfvet därpå blifver större för hvarje dag. Detta känna vi här i Tacoma, hvarest många af våra barn uppväxa och komma till den åldern, att de borde inträda i en "academy" eller "college". O, hvilken vinning för dem och vår konferens, om vi hade en

skola ibland oss, där vi kunde undervisa och uppfostra vår ungdom, vår verksamhet till stor vinning. Här bygges af andra samfund s. k. universitet nästan inpå vårt folks dörrar. Skulle vi icke då väckas ur försummelsens och lojhetens dvala? Jo, vi hafva gossar och flickor, som snart äro unga män och kvinnor, uti våra församlingar förutom en massa ungdom från Sverige, som hafva behöf af högre skola och det en *svensk evangelisk luthersk skola*. Vi kunna icke tänka, att vårt folk här ute skall sända sina barn 1,500 eller 2,000 mil till våra läroverk annorstädes. Metodister, presbyterianer, episkopaler och äfven de norska lutheranerna hafva sina läroverk här i vår stad. Hvad bör detta mana oss till? De hafva öppen blick och se äfven hvad vi sakna. Lätom oss därän. Vi hafva män med medel såväl som skaror af ungt folk att räkna på förutom en gifmild och rik Gud. Ja, just här i Tacoma önska vi se konferensens läroverk upprättadt. Om ett sådant hafva vi ock enskildt bedit Gud. Välkommen den dagen, den kan ej komma för snart, då vi få en konferensskola upprättad härute på västkusten.

C. E. FRISK.

En söndagseftermiddag.

Söndags eftermiddag! Gamla mor Olsen satt i sin lilla vindskammare ensam och allena och med tungt hjärta. Det är icke godt att blifva gammal och ensam, och om man än har aldrig så lång öfning häruti, komma dock stunder, då människohjärtat längtar efter människor, efter deltagande, efter glädje.

Just så hade mor Olsen det i dag! Hon hade suttit och hört, huru alla grannarna stängde sina dörrar och lämnade sina hem för att tillbringa den sköna dagen ute i det fria.

Dödsstillhet häskade i huset, endast utifrån trängde ett och annat ljud in i den gamlas lilla värld.

Hon var själf för svag att vandra ut i det glada, leende lifvet. — men fönstret hade hon öppnat, och nu satt hon där, medan blicken sväfvade ut öfver det lilla stycke af Guds skapelse, som hennes öga kunde nå, och — aek, hennes hjärta var så fullt af vemod.

Men, hvad var det? Hvad hörde hon för ljud? Det var icke de förbigående prat och löje — sång var det, flerstämmig sång. Försiktigt

lutade sig mor Olsen ut genom fönstret för att se, hvad detta skulle betyda. Och se, där kom en hel skara unga flickor gående, anförda af en något äldre dam. De sjöngo; friskt och vackert klingade både kristliga och fosterländska sånger genom de stilla gatorna.

Då de kommo nära mor Olsens bostad sjöngo de sista versen på en bekant, andlig sång.

Den äldre damen såg händelsevis upp mot det lilla vindsfönstret, och mötte den gamlas tårfulla blick.

"Hvad det var vackert! Tack, tack!" ropade hon ned till dem.

Skaran stannade på ett tecken af den ledande, där blef en liten stunds rådpåläggning, och så började sången igen. Klart och frimodigt klingade den från de unga läpparna in i den gamlas öra och hjärta.

Så tag nu mina händer
och led du mig,
tills hem jag saligt länder,
ja, eviglig!
Jag vill ej gå allena
en enda dag,
blott efter dig, du rena
Guds Lamm, mig drag!

Af nåd mitt svaga hjärta
helt stilla gör,
att det i fröjd och smärta
blott dig tillhör!
Låt mig vid fötter dina
få hvila godt
och sluta ögon mina
och följa blott!

Med knäppta händer lyssnade den gamla. Hon märkte icke själf, att tårar började väta hennes kinder. Men i hennes hjärta höll glädje och ljufvlig ro sitt intåg.

Så vinkade och nickade de där nere till afsked och drogo vidare, under det de sjöngo:

Om af ditt skydd ock föga
jag känner här,
mig leder dock ditt öga
till målet där;
så tag nu mina händer
och led du mig,
tills hem jag saligt länder,
ja, eviglig!

Det blef åter stilla och ensamt omkring mor Olsen, men hennes hjärta hade blifvit så lätt och solljusst. Och i de unga kvinnornas sinnen hade också fallit en mild och ljus solstråle. Det blef för dem ett ämne till tack och lof, att de kunnat få bereda den gamla en liten söndagsglädje.

Åtta dagar därefter, då det änyo var söndag eftermiddag, satt icke

mor Olsen allena, en af de unga kvinnorna satt hos henne och läste och sjöng för henne, och bägge voro de lyckliga.

För Fattlig og Rig.

Hvilket är ditt vinträd?

Hvilket är ditt vinträd? Hvarje människa är en gren i något vinträd. Till och med den stolte, "själfgjorde" mannen, hvilken, som han säger, har sig själf, sitt hufvud, sin energi och sin karaktär att tacka för allt, utgör icke något undantag därför. Äfven han är en gren och icke något vinträd.

Tviflar du härpå? Så betrakta människorna omkring dig och se efter, hvarifrån den kraft utgår, som alltjämt drifver dem i deras görande och låtande. Grenen har ingen själfständig tillvaro, utan hämtar sin kraft från vinträdet. Vår kropp kan icke lefva af sig själf, utan skaffar sig näringsämnen utifrån. På samma sätt få äfven alla människans handlingar kraft och eggelse utifrån. Man tänke blott på de kära penningarna. Hvem vet icke, att de i första rummet äro den oerhörda motor, som sätter händerna i rörelse på tusen och hundratusen människor, som jagar dem upp på deras fötter, om de äro äro aldrig så trötta, som spänner och anstränger alla deras hjärnfibrer, som drifver dem ned i jordens kalla, mörka djup, och ut på världshafvet, bort från fädernesland och vänner, bort till feberns hemvist eller den eviga vinterns regioner. För penningens skull underkasta de sig arbete och sorger, umbäranden och förödmjukelser. På dess makt tro de. För dess ägande kämpa de och slita ut sig. På dess lycka hoppas de. För penningen uppoffra de mängen gång både ära och samvete. Ja, t. o. m. människoffer frambäras åt penningen. Och är icke för andra äran, makten och njutningen på liknande sätt den bestämmande drifkraften? Har icke mängen hämtat den verkande kraften i sitt lif från konsten och vetenskapen? Ja, kan icke äfven familjen blifva det vinträd, från hvilket ett lif hämtar sin näring? Hvilket är då ditt vinträd?

Jag menar, att vi allesammans äro så införlifvade med denna världens ting, att hvar och en af oss själf kan se och märka, hur våra handlingar i själfva verket därför få eggelse, drifkraft och styrka. Det

behöfs endast, att dessa ting plötsligt beröfvas oss. Då är det som motorn vore stoppad, källan utsinad och vinträdet förtorkadt. Då en människa med svett och möda åt sig hopsparat en manmönshög och denna skatt plötsligt går henne ur händerna, då en länge efterlängtd tjänst bortsnappas, så att säga, midt för ögonen på en, då en goddagspilt på en gång saknar medel att längre lefva ett utsäfvande lif eller då någon måste följa till grafven en person, vid hvilken hela hans hjärta varit fästadt, då hafva vi där öfverallt människor, hvilka likna afskurna grenar. Ja, hvarje gång vi i vårt lif se någon kär förhoppning strandad, är det egentligen ingenting annat, än att ett vinträd, som nu nekat tjänstgöra, upphör att tillföra näring. Salunda blir det därvid: Hvar och en är en gren i ett vinträd. Men i hvilka slags vinträd äro människorna i allmänhet grenar? I sådana, som förr eller senare måste förtorka.

Därför har vår Fader i himlen kommit oss till hjälp. Han har såsom en god och vis vingårdsman inplanterat ett nytt, alltigenom friskt och lifskraftigt vinträd i denna världens mark. Hans Son har kommit till människorna för att inbjuda dem: "*Jag är det sanna vinträdet. Förblifven i mig. Såsom grenen icke kan bära frukt af sig själf, med mindre han förblifver i vinträdet, så icke heller I, med mindre I förblifven i mig*" (Joh. 15: 1—4). Vinträdet suger genom sina rötter de lifnärande ämnena ur jorden. Så har också Jesus Kristus ur Guds förborgade djup frambragt ljus och lif och låter hvarje själ, som vill hafva näring af honom, genomströmmas däraf. Därför skola vi vara grenar i honom.

Men att vara en gren i honom är icke detsamma som att kalla sig kristen, eller att säga Herre, Herre, eller att följa några kyrkliga bruk och hafva några kristliga vanor. Detta allt är blott en yttre klädnad, som man påtagit. Då äro grenen och vinträdet dock alltjämt två och icke ett, skilda och icke sammanvuxna. Nej, att vara en gren, det är att öfverlämna sig åt Jesu vilja och inflytande, att helt förena sig med honom, lefva af honom, och det är detta, han vill.

Näväl, hur är det med dig? Hvilket är ditt vinträd? Något af denna tidens och världens många murk-

na, åt döden hemfallna vinträd eller det sanna eviga vinträdet, hvilket är det enda, som kan lära en människa förstå, hvad det är att hafva lif och hälsa? Och om du har blifvit för- enad med det sanna vinträdet, hvil- ken bild träffar då in på dig, är du den fruktbärande, friska grenen el- ler det bedrägliga vattenskottet eller den redan förtorkade grenen?

GUSTAF BENZ.

Har du förtroende till din Gud?

Doktor Lysius hade en dag genom tre olika ämbetsförrättningar så ut- tömt sina krafter, att han alldeles sjönk tillhoppa af mattighet. Och likväl kunde hans bekymrade hustru icke framsätta för honom något an- nat till vederkvickelse på denna af- ton än hvetemjölsvälling, kokad med vatten. Ytterst bekymrad här- öfver gick hon in i köket för att än en gång se efter, om hon icke kunde finna någonting mera där. Då stod där en korg framför henne. Deras piga sade, att en för henne okänd flicka hade kort förut ställt korgen där med begäran att låta den stå så länge, tills hon hade utfrättat sitt ärende i grannskapet. Korgen un- dersöktes, och man fann där en bu- telj vin, två sockertoppar och fyra thaler med påskrift: "till herr dr Lysius." — "Så hade då den nådige Guden, redan innan jag blef frött, sørjt för min förfriskning", sade doktorn, när han hörde hvad som händt.

Denne gudsmän, som helt och hål- let i tysthet gjorde oändligen mycket godt, hade en gång kommit i en så stor brist, att han nödgades begagna trasiga skor. För att dölja detta för sin hustru, borstade han dem själf och hade dem alltid på sitt ar- betsrum. Då skickade honom en bagare ett par nya skor till skänks. Hans hustru förundrade sig däröf- ver, att bagaren icke skickat bröd utan skor. Men Lysius log och sa- de: "vår himmelske Fader visste väl, att det ännu fanns bröd i skåpet och mjöl i lären, men inga hela skor på mina fötter." Då visade han sin hustru skorna, dem han hade på sig, och hon förundrade sig jämte ho- nom öfver detta bevis på Guds fader- liga kärlek. Icke långt härefter blef det dock äfven slut med både bröd och mjöl. Lysius tröstade sin där- öfver bekymrade hustru och bad i tysthet. Hustrun gick nu ut för si-

na sysslors skull, men kom strax med glädjetårar in igen, ty hon hade på gården funnit en stor säck med mjöl, som någon skickat dem. Matt. 6: 25.

Befall i Herrens händer din möda och din väg!

"Befall i Herrens händer din möda och din väg, och hur sig världen vänder, hans ord i hjärtat äg."

Paul Gerhardt.

Mången har från början af detta år- hundrade liksom min morfar rest från Paris till Bremen, men har ändå ej blifvit pastor i St. Ansgari kyrka. Att förmå min morfar därtill, behöfdes trenne stora potentaters medverkan. Läsaren behöfver ej förskräckas öfver sammanställningen, då han hör, hvilka dessa potentater voro, nämligen djäf- vulen, den gamle Napoleon och vår trofaste Herre Gud. Jag nämner först den sämste däribland och gömmer den bästa till sist.

Skräcktiden i Frankrike på 1700-ta- let hade icke blott gjort mången hög herre ett hufvud kortare, förvandlat hertigtligt och adligt folk till medbor- gare och kyrkorna till tempel, där för- nuffet dyrkades, samt människor till tigrar och hyenor, utan den hade äf- ven bragt mycket elände öfver medel- klassen. Sedan kriget mot Tyskland utbrutit, blef det ändå värre, och allt affärlit afstannade nästan fullkom- ligt. Då var det nödvändigt, att tröst och hugsvalelse predikades ur Guds ord i kyrkan och att människorna för- manades att återvända till lefvande Gud, ty det var en verklig Baalstjänst, som de bedrefvo under namn af fri- het, och ej heller saknades de grym- ma människooifren, ej heller Isebel och Baalsprästererna i de röda jakobi- nernössorna.

Morfar gjorde, sin plikt likmätigt, och predikade så väl på tyska som franska om den lefvande Guden, och hans predikan hade en väldig kraft, det hafva alla intygat, hvilka haft till- fälle att höra honom. Om han äfven såsom så mången annan i denna upp- lysta, men dock så mörka tid, saknat en klar och ljus uppfattning om Kris- tus, så bar han Guds ord såsom han förstod det, icke blott i hufvudet, utan äfven i hjärtat, och hvad ännu mera är, äfven i samvetet. Ty många ha mycket vetande, men föga samvete. —

Han predikade salunda i svenska legationens kapell, än på tyska och än på franska. En söndag, då det var tysk predikan, sjöngs äfven Paul Ger- hardts vackra psalm:

"Befall i Herrens händer din möda och din väg; och hur sig världen vänder, hans ord i hjärtat äg."

Under psalmen inträdde en lång, blek man, som tyst satte sig ned på den bortersta bänken i kyrkan, lutade

hufvudet mot handen och tittade öfver grannens axel in i dennes psalmbok. Han sjöng ej själf med, men då mor- far steg upp på predikstolen, slog han upp ögonen och såg på honom, liksom hade han velat genomborra honom med sina blickar. Predikan handlade om innehållet i psalmen. Den talade om tunga och mörka vägar, som dock slutligen föra till ljuset, om olyckor, som förvandlas i välsignelse, och hur stor vikt det ligger därpå, att vi öfver- lämna oss själfva och allt i Herrens händer, då hans ledning icke skall ute- blifva. — Morfar talade med stor till- försikt, såsom ett barn och en man tillika, därefter bad han hjärtligt för alla bedröfvade, anfkätade och olyck- liga, som ledo under trycket af den svåra tiden. Gudstjänsten var slu- tad; den sista versen hade förklingat, då sprang den bleke mannen plötsligt upp från sin plats, skyndade genom kyrkan in i sakristian rakt fram till morfar och utropade:

"Herr pastor, ni har räddat mitt lif." Morfar rätade på sig, tog ett steg tillbaka och frågade med högtidlig röst: "Hvad menar ni, min herre?"

Främlingen berättade i få ord, att han från Tyskland kommit till Paris, att han där gift sig och hade sex barn samt förut varit i goda omständighe- ter. Emellertid hade han genom kri- get blifvit ruinerad, och nu hade hans hustru och barn redan i två dagar va- rit utan bröd. Han hade ej längre stått ut med att höra barnens jämmer, utan gått bort i ändamål att förkorta sitt lif, i den tanken, att hans familj lättare skulle få hjälp, när människor- na erforo, att deras försörjare vore borta, och att han med tanken därpå utfört sin förtviflade handling.

På vägen till Seinefloden hade han kommit att gå förbi kyrkan, och då han därifrån hört toner, som påminde honom om en bättre, längesedan för- fluten tid, gick han in, i förhoppning att där möjligtvis finna någon tröst. Han sade vidare, att han kände sig tröstad, och att han ännu en gång ville försöka, om Gud ej ville hjälpa honom.

Salunda hade djäfvulen, som ingif- vit honom de mörka tankarna, blifvit öfvervunnen, och den gode Guden ha- de ledt hans steg till den gatan, där kyrkan var belägen.

Morfar såg ännu en gång skarpt på mannen, och därefter började han ej genast att trösta, utan höll i stället en väldig straffpredikan för honom, kal- lade honom en pultron, som fegt ville lämna sin post, innan han blifvit kal- lad; men sedan han grundligt sagt ho- nom sanningen, räckte han honom handen och tog af honom löftet att manligt kämpa mot olyckan och ej blindt rusa bort från ett elände in i ett ändå mycket större samt lofvade också slutligen att försöka hjälpa ho- nom. Han skaffade honom äfven se- dermera en plats, på hvilken han godt kunde försörja sig och sin familj. Ifrån den tiden höll mannen sig med de sina troget till den svenska kyr- kan.

Emellertid följde händelserna på hvarandra, skräckregeringen steg till sin höjdpunkt och sjönk därefter samman. Artillerilöjtnanten Bonaparte hade svingat sig upp till förste konsul och slutligen till kejsare. Under denna tid hade morfar förlorat alldeles ur sikte den nya församlingsmedlemmen, ehuru man i en sådan stad som Paris visserligen ej kan räkna på att alla dagar få träffa hvarandra. Svenska hovvet stod slutligen på dålig fot med kejsarhofvet, och ännu sämre var förhållandet mellan kejsaren och svenska sändebudets fru, den berömda madame de Stael, som hatade kejsaren och angrep honom i sina skrifter. Snart därefter fick legationen befallning att inom tre dygn lämna staden, och härpå var äfven morfar inbegripen. Han tog afsked af hustru och barn för att inskeppa sig öfver till Sverige, dit hans familj sedermera skulle följa honom efter. Det blef morfar svårt att lämna sitt sköna Frankrike och resa till det främmande nordiska landet, men han visste, hvem som gick med honom, och han ägde ännu en annan bättre staf än vandringsstafven. Han befallde sina vägar i den trofaste Gudens händer, såsom han i sina predikningar uppmanat andra att göra.

Frankrike låg bakom honom och han ställde sin kosa till Bremen för att därifrån inskeppa sig till Sverige. Sent en afton ankom han till Bremen. Sedan han spiset, räckte värdshusvärdens honom främlingsboken, för att han däri skulle teckna sitt namn. Ungefär en kvart därefter steg en fin, ståtligt klädd herre fram till honom och frågade:

"Är ni pastor Gambs från Paris?"

"Till er tjänst, min herre", svarade morfar, "och ni?"

"Huru, ni känner ej igen mig?" utropade främlingen.

"Nej, min herre."

"Jag är ju***, hvilkens lif ni räddat."

"Ni misstager er, min herre."

"Nej, jag misstager mig visst icke", fortfor främlingen, och påminste morfar om den länge sedan glömda historien.

Nu kom morfar också mycket väl ihåg honom. Främlingen berättade vidare, huru det gått honom, sedan de sist sågades. Han hade åter kommit sig upp, gjort goda affärer, och, sedan han inom ganska kort tid samlat en betydlig förmögenhet, lämnat Paris. Före sin afresa uppsökte han morfar för att säga farväl, men pastorn var just då stadd på resor. Salunda hade tysken med sin familj flyttat till Bremen, där hans rikedom ökats och där han förvärvat sig en ansedd ställning inom köpmansvärlden. Hans barn voro alla väl försörjda, och Guds välsignelse tycktes i synbar måtto vara med honom och hans familj. Morfar berättade nu om sin förärfning och om sin resa till Sverige.

När mannen hörde detta, strålade hans ögon, och han ropade med af

glädje darrande stämma: "Nej, herr pastor, ni får ej resa från Tyskland. Vår pastor vid Ansgari kyrkan har aflidit och platsen är ledig. Min bästa vän är föreståndare för kyrkan, han skall uppmana er att predika där, och då är det så godt som afgjort, att ni blir vald."

Det var ganska egendomliga känslor, som bestormade morfar, när han lade sig till hvila den kvällen. Andra morgonen lät han hämta sina saker från fartyget, som skulle föra honom öfver till Sverige. Han lät säga kaptenen, att denne för den gången fick resa honom förutan, men att det kunde hända, att han möjligtvis komme efteråt.

Morfar predikade — och valdes enhälligt till pastor i St. Ansgari församling. Nu hade han skäl att vara glad, ty han fick det godt i Bremen och hade väl troligtvis stannat där till sin död, om han ej gripits af hemlängtan till Frankrike. Men om han stannat i Bremen, hade min far troligtvis ej lärt känna min mor, och om han ej gjort detta, så hade jag ej kunnat nedskrifva min morfars historia. Därför ha nu äfven alla, så väl författaren, som fick en sådan förträfflig moder, som ock morfar och herrn från Bremen stora skäl att lofva och priså Herren Gud, som styrde allt till en så god utgång.

Den kostade honom hans själ.

"Hvad kostar denna landegendom?" frågade en herre en annan, då de färdades förbi ett fint landställe, omgifvet af vackra och bördiga åkerfält.

"Jag känner icke, hur högt den nu är uppskattad, men jag vet, hvad den kostade den siste ägaren."

"Huru mycket?"

"Hans själ."

Predikningar och Föredrag

— At Dr O. OLSSON. —

Detta arbete, som just lämnat pressen, innehåller, hvad titeln angifver, en samling predikningar och föredrag af den saligen hädangågne, högt aktade och värderade dr O. Olsson. Få af det offentliga ordets män hafva varit mera populära, i detta ords bästa bemärkelse, än han, och detta icke blott inom det samfund, han tillhörde, utan äfven bland utomstående. För dessa hans många vänner och beundrare blifver denna predikosamling ett kärkommet minne, och vår uppbyggelsefitteratur har därmed fått en värdefull tillökning.

Samlingen af predikningar utgör i det allra närmaste en fullständig årgång, där endast helt få af kyrkoårets söndagar saknas. I de flesta fall behandlas någon af högmässotexterna, men i de fall, där någon sådan predikan icke varit tillgänglig, har en aftonsängspredikan intagits.

Arbetet, i stor oktav, 800 sidor, är fördeladt i tre afdelningar:

I. Predikningar öfver texter på sön- och helgdagar.

II. Predikningar vid särskilda tillfällen.

I denna afdelning förekomma böndagspredikningar, skriftetal, synodalpredikningar, orationstal, exanens-, missions-, reformations- och tacksägelsedagspredikningar.

III. Föredrag och tal.

Bokens pris är: Klotband \$2.00. Halfranskt band \$2.50.

LUTHERAN AUGUSTANA BOOK CONCERN,

Filesal 213 E. 7th Street, ST. PAUL, MINN.
377-379 Broadway, Room 1009, NEW YORK, N. Y.

ROCK ISLAND,
ILLINOIS.

Augustana och Augustana
Journal, Pris \$2.00 pr år.

J. R. BROWN, SVENSK LÄKARE & KIRURG

Kontorstimmar:
10—12 f. m., 2—4 och 7—8 e. m.
Träffas å sitt kontor i Chamber of Commerce
Building öfver Malstom Bros. apotek.
TACOMA, WASHINGTON

OLE B. LIEN. HARRY B. SELVIG.

Skandinaviskt Apotek.

Droger, Kemikalier och Toilett-artiklar.
Recepts fyllande en specialitet.

Telephone James 111.
1102 Tacoma Ave. Tacoma, Wash

CARL MILLS American Meat Market

902 Tacoma Ave., Corner 9th St.

Dealer in Fresh, Salt and Smoked Meats. Chickens, Turkeys and all kinds of Poultry dressed to order. — — — TACOMA, WASH.

LINDBERG GROCERY CO.

Wholesale ...Grocers...

and importers of

SCANDINAVIAN SPECIALTIES.

Telephone Main 122.

1932 Pacific Ave. Tacoma, Wash.

Det bästa är alltid det billigaste,
och det är hvad ni får
hos

Geo. Creighton,

parti- och minuthandlare med
**Tyger, Skor och
Kläder.**

SVENSKA TALAS
MOSCOW, - - - IDAHO.

Moscow's Shoe Store

Galoscher, Fältstöflar,
Strumpor.

Lagning utföres. J. M. PRICE, ägare.

J. C. WOLF

DEALER IN

Staple & Fancy Groceries, Crockery
Tropical & Domestic Fruits

MOSCOW, - - - IDAHO.

D. H. HOLMAN

* DENTIST *

Teeth extracted without pain by use of
local anesthetics. No hypodermic
needle. Only best material used.

MOSCOW, - - - IDAHO.

ADAMS & CO.

Grocerihandel

Spicer Block,

MOSCOW, - - - IDAHO.

The First National Bank of Moscow, Idaho.

Äldsta och största bank i Latah County. Sär-
skild uppmärksamhet ägnas växlar till utlandets
alla delar.

A. N. Bush, President. W. L. Payne, kassör.
Warren Pruitt, v. Pres. B. L. Jenkins, bitr. kassör.

The Golden Rule

Everything in

Dry Goods and Clothing
at the lowest possible price.

MOSCOW, - - - IDAHO.

NILS PETERSON

Plumbing & Steam Fitting.

Pumpar, Stovar, etc. lagas.

Utför första klassens arbete.

FIRST STREET, - - - MOSCOW, IDAHO.

Third St. Market

Fresh and Salt Meats
Fish and Poultry

FRANK PRICE, ägare. MOSCOW, IDAHO.

T. TOBIASON

DEALING IN

Lumber, Sash & Doors

Main Street, Moscow, Idaho.

J. A. BJÖRKLUND

tillhandahåller ett godt urval af

VAGNAR OCH FARMREDSKAP.

Kom och bese dem.

TROY, - - - IDAHO.

Olson & Johnson

Möbel- och
Järnvaruhandel.

STORT LAGER. PRISERNA DE BILLIGASTE.

Troy, Idaho.

L. A. Torsen

Dealer in

Drugs, Patent Medicines, Toilet Articles,
Stationery, School and Office Supplies, etc.,
Paints, Oils, Varnishes and Brushes.

Main Street, - - - Moscow, Idaho.

DAVID & ELY

DEPARTMENT STORE

The largest and best stock of goods in North
Idaho. Call and look the stock over.

MOSCOW, - - - IDAHO.

H. P. EGGAN,

Skandinavisk Fotograf.

Gör mig ett besök.

3:dje gatan. - - - Moscow, Idaho.

Nära G. A. R. Hall.

THE GEM CITY HARDWARE COMP., Ltd.

[Efterträdare till Lestoe & Sherris.]

Järnvaruhandel,

BLECKSAKER och STOVAR.

MOSCOW, - - - IDAHO.

You can get everything cleaned,
"Your character excepted,"
at the

Moscow Steam Laundry

Motter, Wheeler Co.,

The Leaders,

MOSCOW, - - - IDAHO.

W. A. LAYMAN

har ett rikhaltigt lager af

Böcker, Skrifmaterialier, Frukt-
ter, Grocerier och Konfekter.

Alla slags Farmprodukter tagas i ut-
byte för handelsvaror.

Handskar för män och gossar i rikt
urval.

"Den som spar, han har." Spa-
ra 10-centaren, och dollarn är Er.
Insätt Edra besparingar i SPOKANE
& EASTERN TRUST CO:S spar-
banksafdelning. Intresse betalas i
januari och juli.

SPOKANE & EASTERN TRUST CO.,
Moscow, Idaho.

SVENSK SKOHANDEL.

Stort lager af alla slags skodon, såsom

SKOR, STÖFLAR, GALOSCHER, m. m.

Gör mig ett besök.

Gust. E. Wersen, La Conner, Wash.

Svenska böcker.

Fullständigaste Engelsk-Svensk Brefstäl-
lare. Klotband \$1.00
Praktisk Lärobok i Engelska. Klotband... \$1.00
Svensk-amerikansk Kokbok. Kart..... \$1.25
...Do, klotband \$1.50
Ahlbergs Biblisk Skattkammare. Välsktb. \$1.50
...Do, Läderband \$1.75
...Do, Moroccoband med guldsnitt \$2.25
Rosenius' Beträktelser för hvar dag i året.
Välskt band \$1.50
...Do, Läderband \$1.75

Kataloger gratis.

The Engberg-Kolmberg Pub. Co.

119 E. Chicago Avz., Chicago, Ill.

Will E. Wallace

JUVELERARE och

.... OPTIKUS

Spicer Block. - - - Moscow, Idaho.

If your watch or
clocks do not **Frank**
keep time, take **Kelly**
them to

Browne Block - - - Moscow, Idaho.

HAGAN & CUSHING

Tillhandahålla allt som hör till en väl
sorterad

Köttthandel.

BUTIK Å MAIN STREET.

Högsta och komanta pris betalas för bifv,
fläsk, färskött och fjäderfä.

R. HODGINS,

Druggist och Kemist,

Stort förlag af skol- och andra böcker
samt utrustning för kontor och skolor.
Kom in och bese mitt nya lager af
svenska och norska Böcker, Biblar och
Testamenten.

Moscow, Idaho.

Stewart Bros.

Carriages, Buggies and Saddle Horses.

Livery, Feed and Sale Stables

Give us a call. — Moscow, Idaho.

Issued the 1st every month
by Lutheran Augustana Book Concern,
Rock Island Ill.